

TEZA:

Obowiązek orzeczenia o kosztach postępowania uwarunkowany jest wydaniem przez sąd w konkretnej sprawie orzeczenia kończącego postępowanie. Takim orzeczeniem jest przede wszystkim każdy wyrok o treści materialnej, rozstrzygający sprawę co do jej istoty, a także wyrok umarzający postępowanie. Inaczej mówiąc orzeczenie kończące postępowanie jest to przede wszystkim takie orzeczenie, które rozstrzyga, choćby nieprawomocnie, o przedmiocie procesu albo o jego niedopuszczalności.

WO – 169/22

POSTANOWIENIE
z dnia 29 listopada 2022 r.

Wyższy Sąd Dyscyplinarny Krajowej Izby Radców Prawnych w Warszawie
w składzie:

Przewodniczący: SWSD Karolina Szał

Sędziowie: SWSD Krzysztof Buczek /sprawozdawca/
SWSD Mariusz Bochenek

Protokolant: Piotr Ciepiński

przy udziale Zastępcy Głównego Rzecznika Dyscyplinarnego Konrada Mazura po rozpoznaniu w dniu 29 listopada 2022 r. na rozprawie sprawy radcy prawnego M. K. obwinionego o popełnienie przewinienia dyscyplinarnego z art. 64 ust.1 ustawy radcach prawnych w związku z art. 15 ust.1 Kodeksu Etyki Radcy Prawnego

z powodu zażalenia obrońcy obwinionego na rozstrzygnięcie o kosztach postępowania zawarte w punkcie 3 Postanowienia Okręgowego Sądu Dyscyplinarnego Okręgowej Izby Radców Prawnych z dnia 14 lipca 2022 r., w sprawie o sygn. akt jako D 17/XI/2021

postanawia:

1. zmienić pkt 3 (trzeci) Postanowienia Okręgowego Sądu Dyscyplinarnego Okręgowej Izby Radców Prawnych z dnia 14 lipca 2022 r., w sprawie oznaczonej jako D 17/XI/2021, w ten sposób, że otrzymuje on brzmienie :

„3. a/ zasądza od Okręgowej Izby Radców Prawnych na rzecz obwinionego koszty obrony przed Okręgowym Sądem Dyscyplinarnym w kwocie 1344,00 (tysiąc trzysta czterdzieści cztery) złote.

b/ zasądza od Krajowej Izby Radców Prawnych w Warszawie na rzecz obwinionego koszty obrony

przed Wyższym Sądem Dyscyplinarnym Krajowej Izby Radców Prawnych w Warszawie w sprawie WO-109/19 w kwocie 1026,00 (tysiąc dwadzieścia sześć) złotych”

2. koszty postępowania zażaleniowego ponosi Krajowa Izba Radców Prawnych w Warszawie.

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 14 lipca 2022 r., w sprawie oznaczonej jako D 17/XI/2021, Okręgowy Sąd Dyscyplinarny OIRP umorzył postępowanie przeciwko radcy prawnemu M. K. z uwagi na przedawnienie karalności przewinienia dyscyplinarnego. polegającego na złożeniu zeznań w postępowaniu przed organami ścigania, gdzie ujawnił informacje, które uzyskał w trakcie świadczenia pomocy prawnej na rzecz swojego klienta -Gminy (...).

Postanowienie to zaskarżył obrońca obwinionego w zakresie pkt 3 dotyczącego zasądzenia kosztów obrony zarzucając sądowi I instancji obrazę przepisów postępowania tj. art.632 pkt 2 kodeksu postępowania karnego w związku z § 11 ust.2 pkt 4) w zw. z §17 pkt 1 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie (dalej Rozporządzenie) . Podnosząc powyższe zarzuty skarżący wniósł o zmianę zaskarżonego postanowienia w punkcie 3 przez zasądzenie kosztów obrony przed Wyższym Sądem

Dyscyplinarnym oraz podwyższenie wynagrodzenia obrońcy z postępowaniu przed sądem I instancji czyli Okręgowym Sądem Dyscyplinarnym Okręgowej Izby Radców Prawnych .

Wyższy Sąd Dyscyplinarny KIRP ustalił i zważył, co następuje:

Zażalenie obrońcy obwinionego okazało się zasadne.

W pierwszej kolejności podnieść należy, iż Wyższy Sąd Dyscyplinarny Krajowej Izby Radców Prawnych w niniejszym składzie w pełni podziela pogląd, wielokrotnie podnoszony w orzecznictwie TK, w którym wskazywano, że prawo do obrony odnosi się nie tylko do odpowiedzialności stricte karnej, ale do wszelkiej odpowiedzialności o charakterze represyjnym, a więc również dyscyplinarnej. Nadto, jako podstawowy standard demokratycznego państwa prawnego prawo do obrony przysługuje na każdym etapie postępowania o charakterze represyjnym, a pod względem formalnym musi gwarantować możliwość wyboru pełnomocnika procesowego. Ustawodawca ma zaś obowiązek ukształtowania wszelkiego rodzaju przepisów regulujących postępowania dyscyplinarne w taki sposób, aby zapewniały odpowiedni poziom

prawa do obrony w sensie materialnym i formalnym. Przyjęcie za prawidłowe stanowiska, że osobie uniewinnionej (czy też w stosunku do której umorzono postępowanie) nie należy się zwrot kosztów ustanowienia obrońcy z wyboru, prowadzi do ponoszenia przez nią dodatkowych, finansowych kosztów niesłusznego oskarżenia czy obwinienia (wyrok TK z dnia 26.07.2006 roku, sygn. akt SK 21/04, publik. OTK-A 2006 Nr 7, poz. 88, wyrok TK z dnia 18.10.2011 roku, sygn. akt SK 39/09, publik. OTK-A 2011, Nr 8, poz. 84).

W rozpoznawanej sprawie nie może być kwestionowane, że obwinionemu radcy prawnemu przysługuje, co do zasady przyznane ustawą zasadniczą, prawo do skorzystania w postępowaniu dyscyplinarnym z pomocy profesjonalnego obrońcy (adwokata lub radcy prawnego). Wydatki związane z ustanowieniem obrońcy z wyboru, pokrywa na wstępie obwiniony radca prawny (art. 620 k.p.k. w zw. z art. 70⁶ ust. 2 Ustawy z dnia 6 lipca 1982 roku o radcach prawnych), jako osoba, która obrońcę do sprawy ustanowiła. Dopiero bowiem później stają się one częścią kosztów postępowania w sprawie dyscyplinarnej (art. 616 § 1 pkt 2 k.p.k. w zw. z art. 70⁶ ust. 2 Ustawy z dnia 6 lipca 1982 roku o radcach prawnych). Jedynie od końcowego wyniku sprawy jest uzależnione, kto ostatecznie poniesie te wydatki, a orzekanie w tym względzie podlega przepisom rozdziału 70 k.p.k., niemniej jednak - stosowanego odpowiednio - zgodnie z

brzmieniem przepisu art. 74¹ pkt 1) Ustawy z dnia 6 lipca 1982 roku o radcach prawnych z pierwszeństwem ww. regulacji oraz stosowaniem odpowiednio innych regulacji w okrojonym zakresie. Celem regulacji z art. 68 ust. 4 Ustawy z dnia 6 lipca 1982 roku o radcach prawnych nie jest bowiem nadanie postępowaniu dyscyplinarnemu cech postępowania karnego, ale samo zapewnienie obwinionemu praw i gwarancji służących zabezpieczeniu jej interesów w postępowaniu dyscyplinarnym. Należy zwrócić uwagę na regulację art. 70⁶ Ustawy z dnia 6 lipca 1982 roku o radcach prawnych regulującą materię kosztów postępowania dyscyplinarnego. Stanowi on m.in., że koszty postępowania dyscyplinarnego mają charakter zryczałtowany a w razie ukarania koszty postępowania ponosi obwiniony. W pozostałych przypadkach koszty dochodzenia i postępowania przed Okręgowym Sądem Dyscyplinarnym pokrywa właściwa Okręgowa Izba Radców Prawnych, a koszty postępowania przed Wyższym Sądem Dyscyplinarnym - Krajowa Izba Radców Prawnych.

Odpowiednie stosowanie przepisów k.p.k. należy rozumieć jako stosowanie z uwzględnieniem cech właściwych materii uregulowanej w „Rozdziale 6” pt.: „Odpowiedzialność dyscyplinarna” Ustawy z dnia 6 lipca 1982 roku o radcach prawnych ze wskazaniem przede wszystkim na art. 64 do art. 74¹ Ustawy z dnia 6 lipca 1982 roku o radcach prawnych, jako normujących odpowiedzialność dyscyplinarną. Radcowskie sądy dyscyplinarne nie są „organami wymiaru

sprawiedliwości” (w rozumieniu art. 175 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej), o których mowa tak w delegacji ustawowej (art. 22⁵ ust. 2 ustawy o radcach prawnych), jak i w Rozdziale 5 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie (dalej Rozporządzenie).

Nie może budzić wątpliwości stwierdzenie, że każdy proces musi pochłonąć pewien nakład kosztów. Powstawanie ich nie jest jakkolwiek zależne od woli podmiotu inicjującego wszczęcie postępowania i innych jego ewentualnych uczestników, w tym znaczeniu, że nie są oni w stanie zapobiec dalszemu powstawaniu jakichkolwiek kosztów.

Obiektywna niemożność zorganizowania postępowania bez jakichkolwiek nakładów przesądza o uznaniu kosztów postępowania, za nieodłączny atrybut każdego postępowania. Nie oznacza to jednak, że niektórych przepisów k.p.k. nie można stosować z pewnymi modyfikacjami, ze wskazaniem, że jeszcze inne będą miały zastosowania w sprawie.

Organ dyscyplinarny stosujący w sprawie dyscyplinarnej przepisy Kodeksu postępowania karnego powinien więc za każdym razem badać, czy i w jaki sposób stosować te przepisy, aby ich zastosowanie było zgodne ze specyfiką postępowania dyscyplinarnego uregulowanego w Ustawie z dnia 6 lipca 1982 roku o radcach prawnych. Przysługujące obwinionemu radcy prawnemu prawo do zwrotu poniesionych kosztów prowadzonego postępowania dyscyplinarnego niekoniecznie musi obejmować kompensatę pełnej kwoty poniesionych wydatków poniesionych, albowiem przepisy ustawy z dnia 6 lipca 1982 roku o radcach prawnych dają możliwość modyfikacji ich wysokości. Wypada również podkreślić, że w postępowaniu zwrot kosztów obrony jest wypłacany ze środków samorządu radców prawnych, które w zdecydowanej większości pochodzą ze składek radców prawnych i aplikantów radcowskich. Nakazuje to szczególną rozwagę przy ich wydatkowaniu.

Przeszkodą w orzekaniu o zwrocie kosztów ustanowienia obrońcy z wyboru, nie może być sam brak przepisów określających, jak należy ustalać koszty postępowania dyscyplinarnego i w oparciu o jakie kryteria miarkować ich wysokość. Wprawdzie Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz. U. z 2015 r. poz. 1800 z późn. zm.) nie stanowi bezpośrednio o kosztach postępowania dyscyplinarnego i nie określa stawek wynagrodzenia za prowadzenie spraw dyscyplinarnych, to ów brak nie może to być jednak barierą w dochodzeniu słuszych roszczeń. Z mocy § 20 ww Rozporządzenia, „wysokość stawek minimalnych w sprawach nieokreślonych w rozporządzeniu ustala się, przyjmując za podstawę stawkę w sprawach o najbardziej zbliżonym rodzaju”. Za tego rodzaju postępowanie uznać należy - z uwagi na względy natury systemowej oraz charakter

postępowania dyscyplinarnego - proces karny, dla którego „podstawowa” stawka minimalna przewidziana w Rozporządzeniu wynosi 840 zł (§ 11 ust. 2 pkt 3 i 4 Rozporządzenia). Można je miarkować. Co więcej, należy mieć na względzie, że zgodnie z §15 ust. 1 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie, wysokość wynagrodzenia ustala się z uwzględnieniem stawek minimalnych określonych w przepisach regulacji. Z kolei treść §15 ust.3 Rozporządzenia stanowi iż opłatę w sprawach wymagających przeprowadzenia rozprawy ustala się w wysokości przewyższającej stawkę minimalną, która nie może przekroczyć sześciokrotności tej stawki, biorąc pod uwagę niezbędny nakład pracy radcy prawnego, w szczególności poświęcony czas na przygotowanie się do prowadzenia sprawy, liczba stawiennictw w Sądzie, w tym na rozprawach i posiedzeniach, czynności podjęte w sprawie.

Przechodząc do meritum należy stwierdzić, że ma rację Skarżący, że dla spraw, w których rozprawa trwa dłużej niż jeden dzień, stawka minimalna ulega podwyższeniu za każdy następny dzień o 20% (§ 17 pkt 1 Rozporządzenia). W sprawie odbyło się łącznie cztery terminy rozpraw w pierwszej instancji, łącznie zaś dwa w drugiej instancji. Odliczając pierwsze terminy rozpraw w każdej instancji, podwyższenie stawki minimalnej za pierwszą instancję wynosi zatem 60% (3 razy 20%), za drugą instancję zaś - 20%. Wyższy Sąd Dyscyplinarny stoi na stanowisku, że podwyższenie dokonywane jest względem „stawki minimalnej”, nie zaś „opłaty”, o której mowa w § 15 ust. 3 Rozporządzenia (która może być wyższa niż stawka minimalna). Zasada ta wynika przede wszystkim wprost z treści samego § 17 pkt 1 Rozporządzenia (w którym jest mowa o „stawce minimalnej”, a Rozporządzenie wyraźnie rozróżnia tę stawkę i opłatę - np. w § 15, 18 czy 19), ale również z tego, że liczba stawiennictw w sądzie, w tym na rozprawach i posiedzeniach, stanowi w myśl § 15 ust. 3 pkt 1 Rozporządzenia przesłankę określenia wysokości opłaty powyżej stawki minimalnej. Gdyby zatem podwyższenie za dodatkową liczbę rozpraw miało być dokonywane względem „opłaty”, pełnomocnik niejako dwukrotnie byłby „premiowany” za większą liczbę rozpraw w sprawie.

Z powyższych przyczyn Wyższy Sąd Dyscyplinarny uznając za trafny zarzut naruszenia § 17 pkt 1 Rozporządzenia, dokonał:

- w pkt 3 a) niniejszego postanowienia - podwyższenia kosztów obrony obwinionego o kwotę 504 zł (stanowiącą wynik iloczynu liczby dodatkowych 3 terminów rozpraw i wartości 20% ze stawki minimalnej w wysokości 840,00 zł) w postępowaniu przed Okręgowym Sądem Dyscyplinarnym OIRP , zasądzając je od Okręgowej Izby Radców Prawnych,

- w pkt 3 b) niniejszego postanowienia - przyznał koszty obrony obwinionego w wysokości 1026,00 zł (podwyższoną o kwotę 168 zł stanowiącą 20% ze stawki minimalnej w wysokości 840 zł) w postępowaniu przed Wyższym Sądem Dyscyplinarnym , zasądzając je od Krajowej Izby Radców Prawnych.

W kwestii dotyczącej orzekania w przedmiocie kosztów dodatkowo należy wskazać, że obowiązek orzeczenia o kosztach postępowania uwarunkowany jest wydaniem przez sąd w konkretnej sprawie orzeczenia "kończącego postępowanie". Takim orzeczeniem jest przede wszystkim każdy wyrok o treści materialnej (rozstrzygający więc sprawę co do jej istoty), a także wyrok umarzający postępowanie. Inaczej mówiąc orzeczenie kończące postępowanie jest to przede wszystkim takie orzeczenie, które rozstrzyga, choćby nieprawomocnie, o przedmiocie procesu albo o jego niedopuszczalności. Jeżeli zaskarżone orzeczenie zostało natomiast uchylone i sprawa przekazana do ponownego rozpoznania, o całości kosztów orzeknie sąd pierwszej instancji, gdyż uzależnione jest to od wyniku sprawy, a to nie zostało jeszcze przesądzone, skoro sprawa trafia do ponownego rozpoznania (por. też SN II KR 151/73, OSNPG 1974, nr 5, poz. 62; SN VI KRN 156/76, OSNKG 1977, nr 4-5, poz. 45 z uwagami M. C. i Z. D., Palestra 1978, z. 1, s. 34-35; H. K., Koszty..., s. 129-130).

Rekapitulując, Wyższy Sąd Dyscyplinarny w Warszawie stanął na stanowisku, iż zasadne jest przyznanie obwinionemu kosztów ustanowienia obrońcy w obu instancjach i to w wysokości wyższej niż stawka minimalna, zgodnie ze wsadzonymi w uzasadnieniu przepisami ,w zawartymi w Rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie.

Z powyższych względów na podstawie art. 437 § 1 i 2 Kpk w związku z art. 74¹ pkt 1 ustawy o radcach prawnych orzeczono jak w sentencji.

O kosztach postępowania Wyższy Sąd Dyscyplinarny orzekł na podstawie art. 70⁶ ust. 1 i 2 ustawy o radcach prawnych w związku z §1 ust. 1 pkt 2 i ust. 2 uchwały Krajowej Rady Radców Prawnych z dnia 20 marca 2015 r. nr 86/IX/2015.